

ПРОТОКОЛЪ

сѣнодѣлѣи вѣсерічеѣ рѣсѣритене, дѣн партеа дѣечесеѣ арѣдане, дѣн вѣсеріка катедралѣ ротѣнѣ дѣн Арад, дѣн 23. Ізлѣи шѣ зрѣтѣоареле зѣле 1850 цѣнѣт.

(Ва зрѣта.)

Преа зѣмѣлѣта рѣзѣчѣене а ачестѣѣ сѣнод дѣн зрѣтѣоареле се концентреазѣ:

1.

Домѣл Ісѣс Хрѣстос пентрѣ лѣдѣреа дѣналтеѣ шѣ мѣнтѣзѣоарей сале дѣвѣдѣрѣ дѣмнезесѣшѣѣ а дѣтѣмеѣат вѣсеріка, ка зѣн інстѣтѣт дѣмнезесѣск, дѣн каре крѣдѣнчѣошѣѣ сѣ се дѣвѣлѣчѣаскѣ де дѣховнѣчѣшѣѣлѣ дѣвѣдѣтѣрѣѣ, сѣ довѣндѣаскѣ тѣнѣгѣере свѣлетѣаскѣ, шѣ аша ачесте вѣнѣтѣдѣѣ сѣ се ресѣѣре дѣн тот попорѣл ачестеѣ крѣдѣнѣ; ѣнѣс ка вѣсеріка сѣ поатѣ продѣче ачесте фѣрѣктѣрѣѣ, есте пѣдѣкѣнѣдѣзѣрат де лѣнѣсѣ десѣре о парте скѣтѣреа шѣ протекѣнѣзѣнеа де кѣтре стѣат, прѣн каре і с'ар свѣдѣнеа ваза, оѣореа шѣ авторѣтѣатеа, фѣрѣ де каре тоатѣ сѣлѣнда шѣ тѣрѣда мѣнѣстрѣлор вѣсерічѣешѣѣ дѣндѣшерѣт есте; іарѣ десѣре алѣтѣ парте се пофѣтѣшѣте пѣатѣрѣпареа еѣ, прѣн каре пѣредомнѣреа, каре есте зрѣчѣсѣѣтѣ де вѣсерікѣѣ, шѣ орѣ че сѣлѣнѣк авѣз, прѣн каре с'ар дѣнѣдека дѣвѣдѣтѣрѣа чеа мѣнтѣзѣоаре, шѣ аша с'ар пѣдрѣнтѣдѣѣ вѣсеріка, сѣ се пѣкрѣзѣте; асѣфѣл шѣ зѣкѣнд де кѣпѣтенѣе пѣдрѣнтѣдѣѣре поате се свѣфере вѣсеріка прѣн сѣлѣреа зѣнѣ стѣреѣне; кѣчѣ лѣтѣва есте органѣл вѣсерічѣеѣ, прѣн каре се реварѣсѣ чеѣреаска тѣнѣгѣере пѣрѣсте попор, шѣ прѣн каре се лѣдѣенѣте мѣнтѣзѣоареа дѣвѣдѣтѣрѣ а Домѣлѣи Ісѣс Хрѣстос; прѣн зрѣтѣарѣше се пофѣтѣшѣте, ка органѣл сѣ фѣе лѣтѣва наѣионалѣ а попорѣлѣи, пѣрѣкѣт шѣ сѣѣлѣта скрѣптѣрѣ дѣвадѣѣ: кѣчѣѣ проповѣдѣѣреа фѣрѣ дѣнѣделес нѣчѣ зѣн фѣрѣнт нѣ поате фѣче; де ачѣ фѣнѣнд де дѣнкеѣат, кѣт кѣ вѣаѣда вѣсерічѣеѣ есте лѣтѣва на-

ѣионалѣ а попорѣлѣи дѣн сѣнѣл сѣѣ, пѣрѣпѣнт чеа маѣ тѣре лѣнѣсѣ есте свѣдѣнѣреа шѣ пѣатѣрѣпареа ачѣеа; дрѣнт ачѣеа, дѣнѣ че Маѣестѣатеа Са прѣн імперѣала са констѣтѣзѣдѣе дѣн 4. Марѣѣѣ 1849 егалѣ дѣндрѣнтѣдѣѣре а тѣтѣрор попоарелор кѣ ачѣеа асѣгѣреазѣ, кѣт кѣ тот попорѣл арѣ пѣдѣноѣт дрѣнт а'нѣѣ пѣстра шѣ а'нѣѣ дѣнѣнѣта наѣионалѣтѣатеа шѣ лѣтѣва са, М. Сале, преа вѣнѣлѣѣ пѣстрѣ монѣрѣх, преа зѣмѣлѣтѣ рѣзѣре сѣ се ашѣтеарѣнѣ, ка пѣатѣрѣпареа вѣсерічѣеѣ де рѣлѣѣѣзѣнеа рѣсѣрѣтѣеанѣѣ, адекѣ а наѣионалѣтѣдѣѣѣ шѣ лѣтѣвеѣ де дѣнѣсѣ асѣгѣрѣчѣереа констѣтѣзѣионалѣ, шѣ прѣн лѣѣе а о гѣранѣтѣса шѣ дѣн вѣаѣдѣѣ а о адѣче, шѣ аша авѣзѣрѣле свѣферѣге де-сѣпѣре партеа а зѣнѣ стѣрѣѣне лѣтѣве, дѣнтрѣ ачестѣ тѣп а ле чѣнѣта преа гѣраѣѣос сѣ се дѣнѣзѣре.

2.

Дѣн дѣнѣкѣчѣереа кѣ пѣнтѣл 1. ваза вѣсерічѣеѣ чере: ка зѣдѣрѣле, зѣнде се адѣнѣ крѣштѣнѣѣѣ спѣре тѣрѣреа лѣѣ Дѣмнезѣѣѣ, сѣ фѣе дѣн старе вѣнѣ; чѣ ачѣеа дѣечесѣ кѣ жале тѣре іскѣсѣешѣте, кѣт кѣ о тѣре парте де комѣнѣтѣдѣѣ н'арѣ вѣсерікѣѣ, іар алѣтеле аѣ де лѣмнѣѣ дѣн чеа маѣ рѣа старе, шѣ дѣн зрѣтѣ алѣтеле прѣн рѣгѣларѣеа комѣнѣтѣдѣѣлор аѣ рѣтѣас фѣрѣ вѣсерікѣѣ, шѣ фѣгѣдѣзѣнѣделор десѣре партеа прѣпѣрѣтарѣлор де пѣтѣнѣт фѣкѣтѣе, кѣт кѣ кѣлѣдѣреа ачелора се ва мѣжлѣчѣѣ, дѣндѣстѣл нѣ с'а фѣкѣт; дар сѣлѣт шѣ асѣфѣл де комѣнѣтѣдѣѣѣ, але кѣтрор вѣсерічѣеѣ с'аѣ фѣкѣт жѣртѣѣфѣ флѣкѣрѣѣѣ тѣрѣѣрѣлор дѣн анѣѣ тѣрѣкѣдѣѣѣ, іар попорѣл ачестѣѣ вѣсерічѣеѣ дѣн аша мѣсѣрѣтѣате зѣче, кѣт шѣ маѣ дѣпарте сѣнѣгѣр а пѣрѣта дѣноѣѣтѣ поварѣѣ нѣ поате; дрѣнт ачѣеа дѣн ѣенѣнѣкѣѣ преа зѣмѣлѣтѣ есте а се рѣга Маѣестѣатеа Са, преа дѣнѣлѣдѣтѣлѣ пѣстрѣ дѣнѣпѣрат шѣ преа вѣнѣлѣ пѣрѣнѣте, ка лѣнѣнд дѣн пѣрѣвѣнѣдѣѣ грѣлѣле свѣферѣнѣде але ачестѣѣѣ попор, кѣ каре а авѣт свѣте де анѣѣ а се лѣнѣта, пѣкѣлѣтѣѣта крѣдѣнѣдѣѣ кѣтрѣ дѣналѣтѣлѣ тѣрон, прѣн каре тѣре парте а кѣзѣт жѣртѣѣфѣ, пѣрѣфѣкѣндѣѣсѣе тот вѣнѣлѣ дѣн пѣлѣвере;

преа дналтѣл пѣте ал М. Сале преа възвѣлї дп-
пѣрат Франчіск Іосіф І.

7.

Скъdereа шї дпапоітереа крештереї попорѣлї
ротън де релеѣзнеа рѣсрїтеанъ лѣкѣиторїѣ дп
імперїѣ австрїак, де дѣпъ амарнїкъ їскѣсїндъ а
маї днделешїлор ачестеї наѣїзнї, пѣмаї дпчетареа
фостеї мїтрополїї ротъне дїн Трансїлванїа кѣ дп-
ченѣтѣл веакѣлї трекѣт, кареа с'а дптъмплат дїн
знеле дпнѣрѣкїерї релїѣоасе, о а прїчїнїт шї
деспре ачеста дптрѣ аѣтѣ есте дпвїнс шї сїно-
дѣл ачеста: кѣт денлїн креде, кѣткѣ ротънїї дп
прївїнда тревїлор весерїчештї шї школастїче пѣмаї
дптрѣ ачела кїп пот анѣра о дорїтѣ дпїнїтаре,
дакѣ ачелеа се вор дпкредїнда овлѣдѣреї шї їн-
спекѣїзней знѣї де сїне стѣтѣторїѣ шї де орї каре
алт кап весерїческ неатѣрпат, прїп пропрїї сѣї
преодї шї прїп попор алес мїтрополїт; дрент
ачеа сїнодѣл ачеста а афлат де тревзїндъ кѣ
омаѣїалъ шї адѣнкѣ змїлїндъ а рѣга пре Маїеста-
теа Са, ка спре а пѣтеа алеѣе зн асѣвелїѣ де
мїтрополїт спре партеа ротънїлор, де каре шї дп
тїмпѣрїе вѣтрѣне аѣ маї авѣт, преа граѣїос сѣ
се деа дпалта воїе, де а дїнеа зн ѣенерал сїнод,
дпфїїндат дїн тодї епїскопїї шї репрезентанѣїї клер-
ѣлї шї попорѣлїї ротън дїн дптрѣгѣл імперїѣ
ал Австрїей, пентрѣ а кѣрѣї довѣндїре кѣ аѣтѣ
маї вѣртос дпдрѣснеште а се рѣга: кѣ попорѣл
ротън шї дптр'алт кїп дптрѣ аѣтѣ есте кончен-
трат шї де орї че алтѣ наѣїзне дескїлїнїт, кѣт
фѣрѣ де вїна са дптрѣ аѣтѣ дпаної рѣмасѣл
попор ротън де релеѣзнеа рѣсрїтеанъ, дптрѣ
реставрареа зней асѣвел де мїтрополїї, прїп на-
ѣїзнеа ротънъ маї адесерїї черѣте, креде кѣ с'ар
пѣтеа кѣштїга темеїѣл знѣї вїїторїѣ маї фѣзмос;
спре реѣїнаререа ачестеї есенѣїале рѣгѣрї дпдрѣснеш-
те ачест сїнод кѣ омаѣїала змїлїндъ а адѣче
дпїнїте канонѣл ал XII. дїн соворѣл ал патрѣлеа
а тоатѣ лѣтеа, шї канонѣл ал XXXIV. ал апосто-
лїлор, дп каре зрѣтѣоареле се четеск: „епїскопї-
лор фїеште кѣрѣї неат сѣ кѣвїне а кѣноаште пре
чел дїнтѣїѣ дїнтре дѣншїї;“ де знде фїреште зр-
теазѣ, кѣт кѣ канѣл епїскопїлор ротънїї тревѣе
сѣ фїе ротън, шї ачела прїп трѣншїї алес.

8.

Чеа маї де кѣпетенїе дпгрїкїре авѣнд тоате
статѣрїе вїне орѣндѣїте дп прївїнда крештереї
попорѣлїї, ка ачеста варем челе маї дїнтѣї де
кѣпетенїе кѣноштїнде сѣ аїѣѣ деспре темеїрїе
релеѣзней сале, деспре фанте взне, деспре тѣп-

тѣїнда сѣфлетѣлї шї деспре кѣноаштереа дрентѣ-
рїлор сале; фїїнд кѣ дп дїеѣеса ачеста креште-
реа шї лѣмїнаререа попорѣлїї дїн мѣлте фелїѣрї де
неажѣнсѣрї кѣ тоѣл аѣ рѣмас дпаної, адѣнаререа
сїнодаль поменїтеле неажѣнсѣрї дпїнїтеа дпѣл-
натѣлї трон пентрѣ кѣноштїндъ кѣ аплекѣїзне
дптрѣ ачесте зрѣтѣоаре чїнчї пѣнтѣрї ле аштерне:
а) дп мѣлте локѣрї нѣ сѣнт школї, нїчї лѣкѣїндъ
пентрѣ дпвѣѣѣторїѣ; б) дп мѣлте локѣрї де шї
сѣнт зїдїрї пентрѣ школї, ачелеа аша сѣнт де
негрїкїте, кѣт маї вѣртос дп тїмп фрїгѣрос, нѣ е
кѣ пѣтїндъ а адѣна дп трѣнселе школарїї; в) дп
челе маї мѣлте локѣрї плата дпвѣѣѣторѣлї аша
е де пѣѣїнѣ, кѣт маї вѣртос дпвѣѣѣторїї кѣ фа-
мїліе дпгрѣсїанѣї, — шї ачеста перегѣлат, шї кѣ
дїрїїга кѣпѣтѣндѣо, кѣтѣрѣ каре адѣогѣндѣсе дпкѣ
пѣртареа грѣшнїтѣлї дѣрїлор де комѣн, — нѣ
пот дїн дѣнса трѣї; г) фїїнд кѣ комѣнїгѣѣїле маї
тоате дп тїкѣлоасѣ старе фїїнд, нѣ пот да платѣ
кѣвїїнчоасѣ дпвѣѣѣторїѣлї, ва шї ажѣторїѣл дп-
трѣ ачеста деспре партеа домнїей де пѣшнїт с'а
кѣрпат, тїнерїї кѣлїванѣї шї спре дпвѣѣѣаре дпде-
мѣпатечї спре треанѣта дпвѣѣѣѣѣрїї нѣ се ресол-
веазѣ; д) кѣрѣї де дпвѣѣѣѣѣѣѣрѣ, нефїїнд фонд де
знде сѣ се кѣштїѣе, маї дп тоате шкоалеле лї-
песек; не лѣнѣг ачееа їнстїгѣтѣл теологїк шї пе-
дагогїк, каре пѣпѣ акѣт с'аѣ сѣсѣїнѣт дїн фондѣ-
рїе челе де комѣн кѣ сѣрѣїї, акѣт дп аша дес-
рѣнд аѣ венїт, кѣт професорїї, карїї шї аша дпкѣ
рѣѣ сѣнт дотанѣї, неавѣнд де знде плїнї плата са,
їнстїгѣтѣл теологїк дп анѣл ачеста нїчї с'а пѣтѣт
дескїде.

Фїїнд дарѣ кѣноскѣте педепселе шї неажѣнсѣ-
рїе попорѣлїї ротън де леѣеа рѣсрїтеанъ дїн
дїеѣеса ачеста дп прївїнда крештереї шї пѣпѣ
атѣнѣеа че тревїле сале челе весерїчештї шї шко-
ластїче прїп зн сїнод ѣенерал с'ар пѣтеа лѣа дп
лѣѣраре, кѣ чеа маї аплекѣѣѣ сѣнѣспере роаѣ
ачест сїнод пре Маїестатеа Са реѣ. тѣрїре: ка
де дѣпѣ егала дпдрентѣѣїре сѣ се мїлостївеаскѣ:
а) а дота тоате їндивїѣрїе, каре се депрїнд дп
сѣера крештерїї, дп ачееа тѣсѣрѣ преѣт сѣнт
дотанѣї чеї дела школїле де алте конфесїонї. б) Сѣ
мїжлочеаскѣ а сѣ рѣдїка шї а сѣ дїнеа дп старе
взпѣ зїдїрїе школастїче, преѣт челе трївїале,
аша шї челе теологїче шї препаранѣїале педагогїче
дїн Арад. в) Сѣ вїневоїаскѣ а препорѣнчї дп анѣл
вїїторїѣ дескїдереа шкоалелор теологїче, денѣмїн-
дѣсе шї каса дпдемѣпатїкѣ пентрѣ ѣїнереа пре-
ледерїлор.

Маї департе роагъ ачест синод пре преа дналта Са Маїестате, ка кз прїлежъа органисърїи шкоалелор, съ се дндъръ а прївї ла нзмъръа чел таре ал ротънїлор дїн монархїа австриакъ, шї де дънъ дренъа егалеї дндрентъдїрї, съ днфїндзе нептръ фолосъа ротънїлор школї реале, цїмпасїале, полїтехнїче, академїче шї зунїверсїтзїдї, къчї ротънїї дїн тїмпърїле трекуте аф фост сїлїдї, кз пердереа де мълт тїмп, а дндвда маї днтъїз лїмвъ стрънїъ шї нзмаї дн зртъ дн ача а се кзлїва. Маї департе ка шї нзмъронїї фїї де ротънї ла стареа мїлїтаръ нз нзмаї дн градърї де жос съ ретънъ, роагъ не пре дналта Са Маїестате: ка съї прїїмеаскъ шї дн їнстїтзте мїлїтаре, ка аша мїлїтарї харнїчї префъкндъсе, шї дн градърї маї дналте съшї поатъ доведї вреднїчїа шї петърїїнїта са кредїнцъ кзтръ монархъа съъ.

9.

Ка дн треїле весерїченїтї шї школастїче але ротънїлор де леуеа ръсърїгеапъ, дн тїмп де лїнсъ ла дналъа мїнїстерїз, де дънъ стърїле днпрежїзр, гравнїче шї фолосїтоаре пашърї съ се поатъ фаче; роагъ ачест синод пре преа дналта Са Маїестате: ка съ вїневоїаскъ а рндъї ла мїнїстерїзла кзлгълъї къте о секцїзне, стъгътоаре дїн фїїї нацїзней шї релецїзней поастре, їар не лънгъ їнспекторъа шкоалелор съ авем шї копсїлїз школарїз. (Ва зрта).

МЪИЕСТРІА ДЕ А ТРАДЪЧЕ.

Есте ора а зспрезечеа, нептръ ка — дн кзрс де атъдї анї — съ не маї днделецет днкъ одатъ азїра мъїестрїей сеаф артеї де а традъче.

Дн Nr. 1. дїн анъа I., семестръа їаръш 1. ал ачестей фой се арънкасеръ кътева їдеї шї регъле деспре арта де а традъче (а префаче, тълъчї, днторъче) дїнтръ о лїмвъ дн алта; де атънчї днсъ шї нзълїкъла чїгїторїз с'аф префъкът форте . . . . Акъм се сїмте о стрїмторътоаре тревзїнцъ де а дїкзрде дїн поф азїра артеї де а традъче.

Традъчере, традъкїзїне, версїзне, днторъчере, префачере, тълъчїре саф към съї маї зїчет, мерїтъ кз тот дренъа де а се нзтї о артъ сеаф мъїестрїе, шї днкъ о артъ форте греа. Грегътатеа ачестей арте се кзпоаште маї днведерат ла тоате попоаръле шї лїмвеле дїн ачееа, кз мълдї дїн чеї карїї днтренпїнд а традъче дїн о лїмвъ дн

алта, традък парте таре ръф, адїкъ сеаф кз днделесъа деформат шї стрїкат, сеа кз ел днтрег, днсъ фъръ нїчї зп гвст шї плъчере ла чїгїт; — ла ачеста се адаоде търгърїсїреа челор маї ценїалї скрїїторї класїчї де аї попорълор европене, кърор традъчереа кзтърор скрїїторї тарї де алъ лїмвъ лї се пъръ атът де греа, дн кът нз одатъ ера маї вкзрошї а се апъка съ скрїе зп орицїнал класїк, де кът съ се дндерче а фаче о версїзне класїкъ. Съ лъгъм де есетплъ нзмаї не скрїїторїї петцї; ажътацї атът де вїне прїн авзїдїа шї авзптъа лїмвеї лор. Нз есте скрїїторїз класїк елїн, латїн, французъф, енглезъф, не каре дндвдцїїї петцїлор съ нъл фїе традъс дїн анї дн анї знїї дънъ алдїї, де дбъ, треї, патръ шї де зече орї, нептръ че? нептръ кз маї вжргос прїмеле версїзнї але лор н'аф нзгът сзфери нїчї о регъл а знеї крїїче съпътосе; престе ачеста лїмва лор днкъ пашта кзлїтвндъсе трепат, дн кът акъм версїзнеа авеа съ се факъ дн копформїтате кз нзтереа шї авзїдїа че маї къштїгасе лїмва. Тот асеменеа пъдїръ французїї ш. а. —

Дн зїлеле поастре фрзтоаса шї тогодатъ аневоїа артъ де а традъче се префъкъ ла маї мълдї дн о мїсеравїлъ месерїз механїкъ; се традък о мълдїме де кърдї, ръф, фалсф, фъръ нїчї зп гвст, нзмаї дїн пофът де къштїгъ, дн кът лївверїїле шї пїаделе четъдїлор сънт пїне кз продъпте де ачестеа вастарде, важокорїторе де лїмве.

Нептръ ка о версїзне съ поатъ фї вълъ, дреаптъ шї — фрзтоасъ, традъкъторїзла тревъе съ аївъ зртътоареле калїгъдї:

1) О проконсїнцъ сеаф ервдїїзїне, о мїпте фрмънтатъ дн маї мълте рашърї де штїїнде дїн къте аф маї вжргос репорт шї рдїре кз картаеа сеаф сзжетъа че вреа чїнева а традъче, днтр'зп град дн кът съ се поатъ зїче кз тот дренъа, кз традъкъторїзла а фост дн старе де а днделеце шї а първнде кз а са жъдекатъ тоатъ ворва, тоатъ копстръкїзїнеа, тот пасацїзла, тот параграфъа шї тот кзрсъа шї легъмїнтеа днтре сїне а їдеїлор азкторълъї, сеаф маї дн скърт, съ фїе exegети фоарте взн.

Ачела каре нз ва фї кзпоскът дн модъа ачеста кз азкторъа, съ нз се апъче де традъчереа лзї шї съ нъл профанезе, нїчї съл пародїезе деформндъа шї такълндъа дндешерт.

2) Съ кзпоаскъ деплїн (perfecte) атът лїмва дїн каре традъче, кът шї не чеа дн каре традъче. А кзпоаште о лїмвъ нз днсетнеазъ нзмаї а о

шти ворби кѣм се зиче de trivio, орї а диделеде чигинд дн трѣнса, нѣ, чи спре ачеаста се чере маї тѣлат, адикъ ка чинева съ ми кѣдете, съ шї поатъ форма идеї шї концентриле дн трѣнса, сеаѣ кѣ зп кѣвѣнт съ о айъ деплин ми дн тоатъ привинда дн проприетатеа шї диспечезнеа са, жѣкѣндѣсе кѣ еа шї днторкѣндѣо днтокта прекѣт зп механик прокопсїт шї дндетѣпатеа днтоарче, шї рѣпедѣ, шї порпеште, шї опреште тоате пѣрциле тахїнеї сале дѣпѣ воїа, плакѣа шї трѣвзїнда са, фѣрѣ тогѣш ка съ еаѣ вреодатъ нїчї кѣ о лїнїѣ дїнтре термїнї леїлор механиче, прекѣт нїчї традикѣторїзлї нѣї есте ертат нїчї одатъ а кѣлка регѣледе граматїчеї шї але ортографїеї, сеаѣ але легѣтѣреї еї сїптактїче, днсъ нїчї аї деформа шї скїмосїї іdіотїсмії, фраселе шї тоате днгрѣнтѣреле шї во- лѣвїлїтатеа чеа фїреаскѣ шї фрѣтмоасъ а лїмѣеї дн каре традиче, а нѣ о фаче imitatrїx servum pecus. Се диделеде преа зшор, кѣ калеа не каре кандидатѣа де традикѣторїѣ дншї поате кѣштїга асеменеа кѣноштїндѣ деплїнѣ а кѣтѣрор сеаѣ кѣ- тѣреї лїмѣе есте нѣ нѣмаї ачеаа кѣ кѣтѣ ешїт дїн каса пѣрїндїлор шї їнтрѣт дн шкоале (шї дн- кѣ пої пѣпѣ акѣт партеа чеа маї таре дн школе стрѣне), чи се чере неапѣрат, ка съ чїгїт тот че с'аѣ скрїс вїне шї фрѣтмос дн кѣтаре лїмѣѣ, ва днкъ знеорї шї че с'аѣ скрїс вѣрѣт шї перегѣлат, днсъ ла касѣа ачеста нѣмаї ка съ кѣноаштем ерѣ- реле шї перегѣларїгатеа алтора де каре авет съ не апѣрѣт пої, днтокта прекѣт фѣчеа спартанїї кѣнд арѣта фїлор лор елодї вѣдї спре а ле днсъ- фла зрѣ шї деспреѣ кѣтрѣ вѣдїѣ; — маї днколо традикѣторїѣа аре съ шї конверсеѣе кѣ оатенї шї фетеї де о кѣлтѣрѣ маї палѣтѣ, каре кѣноск шї ворѣск лїмѣа кѣт се поате маї регѣлат, неертѣн- дѣшї о сїпгѣрѣ ерѣре; съ о маї аскѣлате шї дїн амѣон, де не сченѣ шї дн адѣзѣрї, нентрѣ ка съ се пѣтрѣндѣ де тоате формеле шї фраселе еї челе регѣлате шї вїне свїѣтоаре; нентрѣ кѣ

3) традикѣторїѣа есте даторїѣ а пѣзї шї еѣ- фонїа сеаѣ вїнесѣнареа лїмѣеї, адикъ а респекта органѣа азѣвлї кѣ тоатъ грїжа шї скѣтѣгѣтатеа. Ачеста е зп нѣшт фоарте делїкат, зп атрїѣт ал традикѣторїѣлї каре пѣпѣ акѣт дїн непорочїре се черѣ маї пѣдїн де кѣт орї каре алѣа, дїн каре казѣс днсъ атѣтеа кѣрѣдї вѣне традиче фѣрѣ гѣст, адикъ фѣрѣ а респекта азѣвл, рѣтасѣрѣ нечїгїте нентрѣ тотдеазна. Днсъ кѣт съ шї поатъ чїтї чїнева о карте сеаѣ орї шї че алт продѣсѣ ал мїн- цїеї оменештї, дакѣ традикѣторїѣа апѣкѣндѣсе де

тоате фраселе, де тодї проверѣї ми іdіотїсмії лїмѣеї дїн каре традиче ка орѣа de gard, дї пре- фаче дн чеалалѣт лїмѣѣ дїн ворѣѣ дн ворѣѣ; дакѣ еа есте сврѣ ла фїреаска ordїne, ашезѣтѣрѣ шї легѣтѣрѣ а ворѣелор, метѣрїлор шї їнчїселор днтре сїне, ле арѣкѣ шї дїнкоаче тот дн шїрѣа дн каре се афла дн лїмѣа стрѣнѣ дїн каре тра- дїче. Ачеста днсеампѣ а о фаче не лїмѣа дн каре традиче склавѣ челеїа, шї днкъ фѣрѣ нїчї о кондїцїоне. Фїекаре лїмѣѣ дншї аре але сале ре- гѣле пропрїї де фрѣтсеѣѣ, аї сѣї іdіотїсмії, про- верѣїї, фрасе шї зп шїр де констрѣкцїоне, не каре фѣрѣ пѣкат нѣ ле поате трече нїмїнї кѣ vederea, нїчї дї есте ертат а ле жѣртѣї ла алтеле. Спре а лѣтѣрї шї маї вїне регѣледе кѣте се адѣк аїчї, нентрѣ ка чїнева съ фїе зп традикѣторїѣ вѣн, вом скоате маї дн жос кѣтева ексемпле практиче; аїчї фїеїтї ертат а фаче нѣмаї о асемѣнаре. Дѣѣ фе- тїде, амѣндѣѣ идеалѣрї де фрѣтсеѣѣ, днсъ фїекаре дн фелїѣа сѣѣ, кѣчї зпа е блондїнѣ, прїн зрїаре кѣ пелїѣѣ ка де алабастрѣ, кѣ пѣрѣа маї тѣлат галвїн декѣт кастанїѣ, кѣ окїї алабастрїї, де ста- тѣрѣ чева маї мїкѣ декѣт Марїа Стѣарт; кѣ кѣѣ- тѣтѣра вѣндѣ шї не кѣдете, пѣрѣреа сїмѣетѣл- талѣ, пѣрѣреа охтѣтѣтѣре; іар чеасталалѣт кам вѣрѣнетѣ, не сѣнт пелїца еї се стрѣведе зп рѣмен фїн не каре нѣмаї Дѣтнеѣѣ дн поате да, окїї еї негрїї днфокацїї шї стрѣлѣчїторї ка фокѣрїле діа- мантѣлїї, шї тогѣш дїн еї скїптеїе нѣмаї mode- стїа (сѣїїала) шї харїтатеа кѣтрѣ аї сѣї пѣрїндїї, днсъфлѣ тотодатъ шї зп респект каре дїне де- парте не орї каре пѣцїторїѣ пѣрѣшїнат, шї кѣ кѣѣтѣтѣра са пѣтрѣнѣетѣре педенсеште не орї каре нѣ се шїгїе пѣрта кѣ днѣса вїне, фрѣтмос, кѣ- вїїнѣос. Амѣеле ачесте фетїде дншї маї аѣ шї ал лор костѣт (днѣвѣрѣкѣмїнге) кондїцїонат нѣмаї де фрѣтсеѣѣеа лор, не каре нѣл преа ног скїмѣа зпа кѣ алга фѣрѣ перїкѣа де а се деформа. Кѣ тѣте ачестеа пої съ фачем зп скїмѣ днтре ачеле дѣѣ фетїде, нѣ нѣмаї дн костѣтѣа лор дѣндѣа не ал знеїа ла чеадалѣтѣ, чи кїар дн знеїе пѣрїдї але фрѣт- сеѣѣѣ лор, не кѣт че поате шї ачѣаста. Дѣчї фїїнд кѣ дїн профїлѣа фетїеї, кѣт шї дїн констрѣкцїонеа трѣнеаскѣ нѣ пѣтѣм скїмѣа нїмїк, нїчї окїї нѣї трѣнеаскѣ дела зпа нентрѣ чеадалѣтѣ, — съ пѣтѣм скоате дела зпа нентрѣ чеадалѣтѣ, — съ ле вѣнсїм нѣмаї пѣрѣа, съ дѣтм блондїнеї пѣр не- грѣ ка пана корѣвлїї, іар вѣрѣнетѣї зп пѣр кѣт се поате де блондїн; сеаѣ чеаа че есте маї зшор, кѣте о парокѣ ла фїекаре; съ сїлїм не блондїна кѣ съ маї тѣїтѣнїаскѣ тоате апѣкѣтѣреле, мїшкѣ-

каре? Мъкаркъ ачешаш джесш че поменешті, пѣрѣа пайтеа теа ам пѣртат. Маї воїтам еѣ дїе съ трѣзеск а тѣртѣрїсі, де кѣт брѣкѣрѣї маї пѣрїп дїделепт пѣ дестѣл тѣлцїтїгорїѣ а тѣ ведеа. Джесъ кѣ че вїнефачере? Кѣ пе тїне ла Брѣндїсіѣ пѣ маї зчїс? пе каре джесш дївїнгѣторїѣл, каре дїе, кѣт тѣ те обїчнїаї а те лѣѣда, дѣдсе дїп лотрїї прїнчїпатѣл, тѣнтѣгїт а фї ар фї воїт, дїп Італїа а терѣе ар фї порѣнчїг, пе ачела тѣ лаї зчїде? Фѣ а фї пѣтѣт; каре есте алтѣ, пѣрїндї конскрїшї, вїнефачере а лотрїлор, декѣт ка а поменї съ поатѣ, ачелора еї а ле фї дат вїаѣа, кѣрор пѣ о аѣ лѣат? “ Шчл.

Оаре дакъ Чїчеро ла а. 1850 ар фї метѣрѣ знеї адѣпанѣе сеаѣ дїете ромѣне зндева дїп ачесте провїндїї шї дакъ ар авеа а се апѣра ромѣнеште асѣра знеї спѣркѣчївнї де тагнат орї воїерїѣ кѣт ера М. Антонїѣ, орї Веррес, орї Клодїѣ, ашеа ера ел съ кѣвїтезе ромѣнеште? Оаре п'ар фї респектат ел патѣра лїмбеї кѣт шї азѣл адѣпанѣеї ромѣне, дїптокма кѣт аѣ респектат ѣенїѣ лагїнеї шї зрѣкїле сепатѣлѣї роман? Прїп зрмаре Чїчеро ар фї зїс кѣтрѣ зп Антонїѣ ромѣнск:

„ Джесъ тѣ мїаї фѣкѣт зп вїне. Каре? негрѣ кѣ пе ачела че'л спѣї тѣ, еѣ тотдѣазна лам рекѣпоскѣт. Маї воїтам а дїл тѣртѣрїсі дїе, декѣт а трече де немѣлцїтїгорїѣ дїп пѣререа зпор скѣрт вѣзѣторї. Джесъ ка че вїне мїаї фѣкѣт? Кѣ пе маї зчїс ла Брѣндїсіѣ? Пе тїне, пе каре кїар дївїнгѣторїѣл (Іѣлїѣ Чесар) воїсе а тѣ пѣстра дїп вїаѣѣ, тѣлпндѣтѣ ла Італїа, пе тїне аї воїт а тѣ зчїде тѣ, кѣрѣї ел дїдї dedese дїтеїѣл лок дїтре лотрїї сѣї? Сѣ зїчет кѣ тѣ пѣтеаї зчїде! Че алт вїне есте ачеста, пѣрїндї адѣпанѣї, декѣт ал лотрїлор, карїї дакъ пѣ іаѣ вїаѣа кѣїва, се лѣдѣ кѣ еї дїшїї іаѣ дѣрѣїго.“ Шчл.

Адїкѣ регѣла ѣенералѣ ла версіонї сѣ пе фїе: Градѣ ашеа, ка шї кѣт ар фї скрїс азѣкторѣл дїп лїмѣа дїп каре традѣчї тѣ.

Кѣ тоате ачестеа о версіоне нїчї одатѣ пѣ ва пѣтеа фї кредїнчїсѣ оріѣналѣлѣї дїп тѣтѣ прївїнда, чї еа кѣнд есте маї вїне лѣкратѣ шї немерїтѣ, есте тот пѣмаї о копїѣ де портрет лѣатѣ дѣнѣ зп оріѣнал фїреск. Ачестѣ обсервѣчѣне се адеверѣазѣ маї вѣртос ла традѣчереа поедїлор класїчї. Де аїчї джесъ тот пѣ зрмеазѣ, ка воїнд а традѣче сѣтї важокореск лїмѣа, чї сѣнт даторїѣ сѣї ре. спектезѣ джесшїрїле еї дїп тот тїмнѣл шї дїп тот локѣл, азѣтѣндѣтѣ кѣ сїнонїме шї кѣ черкѣтскрїпчѣнї сеаѣ парафрасе прекѣт фак шї традѣчѣторїї

алтор поборѣ. Ашеа de es. немѣїї с'аѣ апѣкат de атѣтеа орї сѣ традѣкѣ пе класїчїї енглѣзї Sheak-speare, Milton ш. а.; брѣ джесъ, de шї лїмѣа немѣаскѣ есте ашеа de апрѣне рѣдїтѣ кѣ енглѣза, de шї чеаа се крѣде а фї богатѣ, іаѣ пѣтѣт традѣче дїптокма прѣсте тот? Нїчї де кѣтп, чї ла знеде пасаѣе аѣ фост сїлїчї кѣ тоатѣ аѣрїмеа шї проконсїнѣа лор а черкѣтскрїе шї а дїлѣнїї дїп о пѣреке де версѣрї кѣте дѣб пѣрекї, іар ла алтеле лѣсарѣ знеде фрасе кѣ тотѣл неградѣсе, дїп кѣзѣ кѣ ачелеа сеаѣ пѣ се пѣтеа еспрїме немѣеште, сеаѣ кѣ традѣкѣндѣсе, дїп дїделескѣл лор чел серїос кѣт дїп дѣ чїгїреа оріѣналѣлѣї, дїп немѣеште ера сѣ еасѣ зп че рїдїкѣл.

Ка сѣ традѣчї пе зп поет дїп просѣ, есте маї де тѣлгеорї остенеалѣ дешѣартѣ, кѣчї пѣ афлѣ чїтїгорї.

Ка сѣ конѣзнїї версіонеа кѣ імітѣчѣнеа, іар пѣ есте ертат. Алта есте а традѣче шї алѣчева е а іміта. (Імітатѣл есте знеорї кам кѣскрїт кѣ плаѣїатѣл).

Сїмѣїтп кѣ негрѣ ачѣї чїтїгорї, карїї п'аѣ дїп дїспѣсѣчѣнеа лор бїблїотече де маї тѣлте лїмѣе, п'ар фї де прїсос а маї скоате аїчї дїпкѣ кѣтева ексемпле; дѣпѣ че джесъ маї вѣртос де 20 ані дїпкоаче с'аѣ традѣс атѣдї азѣкторї класїчї дїп лїмѣа ромѣнѣ; дѣпѣ че се дїделѣѣе де сїне кѣ чел каре вреа а ешї традѣкѣторїѣл вѣп, ва трѣвї неапѣрат сѣ зрмезе дївѣдѣтѣрѣї лѣї Horatius, multa tulit fecitque . . . sudavit et alsit: тот че пѣтем фаче аїчї есте, ка сѣ пе рекомѣндѣт знїї алтора кѣ тотадїнсѣл:

а) Чїтїгѣл кѣ крїтїкѣ а челор маї вѣнї скрїїторї класїчї дїп лїмѣеле оріѣнале;

б) алѣтѣрѣреа версіонїлор челор маї вѣне фѣкѣте де немѣїї, франгозї, енглѣзї, італїанї шї а, кѣ оріѣнале;

в) кѣштїгареа шї чїгїреа версіонїлор фѣкѣте пѣлѣ акѣт кїар дїп лїмѣа ромѣнѣ (кѣт дїп Омер дїп версѣрї алѣе, Young, Lord Byron, Torquato Tasso, Ariosto, Göthe, Victor Hugo, La Martine, Aimé-Martin, Le Sage, Kotzebue ш. а. ш. а. ш. а.);

д) депїндереа маї вїтеїѣс де тоате дїптрѣ а традѣче дїп лїмѣа ромѣнѣ дїп італїана шї франѣеза, ка знеде каре дїп тоатѣ прївїнда сѣнт маї апрѣане рѣдїте кѣ лїмѣа поастрѣ.

С'аѣ обсерват кѣ маре дѣрере, кѣ тѣлцї дїп чеї карїї п'аѣ авѣт окасїне де а дївѣѣа маї вїтеїї врео лїмѣѣ романїкѣ шї а традѣче дїп трѣнѣса дїп а поастрѣ, сеаѣ кѣ п'аѣ чїтїт кѣте с'аѣ скрїс

пъль акът ромънеште, чи с'ащ деприне пзмай къ лимбеле латина, петдеска, маѳара, орї къ врезна дїн челе славиче, пз пзмай п'ащ skimosit лимба, чи тотодатъ аъ алзпекат ла педеричїта крединдъ къ лимба ромъль п'ар фї капаче de a tradъче ши а компзне дн трѳанса. Еї адїкъ аъ пъдїт прекът зїче Чїчеро деспре лимба елїпъ, къ чел каре чїтеште къ тотадїнсѳа не скрїпторїї еї, пъдеште ка ши чел каре тьмъль тьлт прїп соре, къчї къдѳбра дн фаче пегрїчос, дн пълеште.

Че вїне ар фї кънд неар пълї ши не пої къдѳбра лимбелор романїче, іар дїн челедламе съ къледеш пзмай ідеї, ши съ пз ле імітът ши стїлѳа къ фраселе лор челе стръїне de але поастрє.

О діфїкълтате маї авет ла традъчере, каре стъ дн алецереа ворвелор (vocabulorum). Дакъ есте de неапъратъ тревзїндъ ка съ інтре одатъ ши ла пої крїтїка дн дрептѳа съъ ши съ днчєанъ а тѳа къ ацєрѳа съъ къдїт пз пзмай вьрзїенїле, чи ши пзїшорїї чеї карїї креск не de тьрдїнї ши траг ла сїне сѳкъл арборелѳї не лъсѳндъ'л съ фьрпгїфїче de ажзнс, апої алецереа ши дефїцереа ворвелор ши термінілор стъ днтре челе дїнтѳї тревзїнде. — De къте орї епре ес. традъкъторїї днчєпъторїї ши маї ентѳсїаштї воїнд а се фєрї de тодї славоїсмїї, тьрчїсмїї, знгърїсмїї, петдїсмїї, лзаръ ворварїл лътїнеск, орї францозеск ши мї днкъркаръ лимба къ о сѳтът de термінї днцелешї пзмаї de чеї днвъдѳцїї, орї ши аплїкадї пєснѳс de рѳъ, дн кът дедєръ стръїнїлор окасїзне de а'шї вате жок. De къте орї іаръш аззїрът не алдїї прегїнзънд, ка съ пз се арзїче дїн лимвъ тодї термінїї стръїнї, чи пзмаї чеї карїї стаѳ дн капѳл месєї, прекът зїчеа D. Eliade, къчї ши фъръ de ачєаста маї авет а прїмї сєащ адопта алдїї о мїте пєнтрѳ ідеїле нѳъ не каре воїм съ ле пропѳагът дн нацїїзне. Алдїї іаръш фъръ а'шї фаче врезн скрѳпѳл дїн прїмїпреа термінілор латїнї, прегїнд, ка прекът францозїлор, італїанїлор, спанїолїлор, ле фз ертат а'шї кългїва лимба прїїмїнд, прєсте чєєа че авсєрѳ, маї тьлѳте мїї de къвїнте дїн латїна, ши днкъ пзмаї крѳде, днтрѳ нїмїк сєащ нзїдїн стрїнсе дн фортеле лор; прекът іаръш англїї пъстрєазъ тот че аъ стръїн, ши маї прїмєск некзрѳат ши фъръ нїчї о сѳїлѳаль пълъ ши дела кїнезї; прекът дн зрѳт петдїї аъ адоптат ши аъ патъралїсат. пзмаї дїн лимбеле латїна ши елїна департе прєсте треї мїї къвїнте, дн кът пз веї чїтї о сїнгърѳ

фѳцъ знде съ пз даї прєсте 3, 4 пълъ дн 10 къвїнте латїне, латїно-францозе, орї елїне днтрецєстє дн стїлѳа петдєск, кът Regierung, (regere), Ministerium, Politik, Diplomatie, Conferenz, Nation, Neutralitѳt, Thron, Partei, Portefeuille, Revolution, Cabinet, Maioritѳt, Minoritѳt, Person, Individuum, Balance, Prophet, Cammer, Commission, Adresse, ши маї тодї термінїї технїчї, артїстїчї ши штїїндї-фїчї,*) — ашеа ши ромълїї съ пз фїе їнкрїманѳдї дакъ фолосїндѳсе пзмаї de дрептѳл лор, ар прїмї чел маї тьлт ка врео дѳъ треї мїї къвїнте латїне орї італїане, — апої съ везї че лимвъ ддї есе дїн лимба ромъль! Днсъ hic Rhodus, hic salta.

Нз є нїчї de кът врео рїдїкътърѳ de мѳнте ка съ днпрзѳмътът тернїнї лътїнештї, днсъ не каре, кънд, знде, кът? Шїї не тодї чеї стръїнї съ'ї скоатєт? Ачєїа карїї аъ чїтїт къ деатързнтѳл тоте къте с'ащ скрїс de врео 15 апї днкоаче дн пнтѳл ачєста дн Кърїєрѳл ромънєск, дн Алѳїна ши Архїва ромънєаскъ (dın Iашї), дн Кърїєрѳл de аше сексе, дн ачєастъ Фѳїє, дн Оргѳнѳл лзмінърїї, дн Шїверсѳ, кът ши дн аате кътева фѳї перїодїче ромъне ши дн знєлє кърдїї, іар маї вьрѳос дн Tentamen criticum, алътъръндѳлє не тоате, ва аѳла зшор кам знде вате мїнтеа чєлор маї de фърѳте лїтерадїї ромънї атът дн прївїнда днпрѳмътърїї термінїлор, кът ши асѳпра алтор днтревѳчнї лїтерарїї; ва къвїнше тотодатъ къ аъ сосїт одатъ тїмпѳл ка съ дїстїндєт пєнтрѳ тотдеазна ши съ штїм алецє, фърѳ а не маї дндої, ши съ аплїкът не фїєкарє ла локѳл съъ, епре ес.: фър, хоц, тьлхарїз (tolvaj, днсъ патъралїсат ши дн прїнчїпате), лотрѳ, врїгѳнд.

фѳптъ, лзкраре, лзкрѳ, акт, акцїїзне. тьтѳдѳеск. вїндєк, кърезѳ. deskїanїt, deosevїt, дєспърдїт, dїctїnc, varїat, dїvers. фєешнїк, фєлїнарїѳ, кандєлѳ, лзмінарїѳ. ѳсте, оштїре, арматъ, тръпъ. слѳгъ, ров, склѳв, сєрѳ, шєрѳ. праснїк, сьрѳьтѳре, фєстївїтате, солєнїтате. артъ, тьїєстрїє, мєштєнзг, мєсєрїє. порок, фортънъ, (вїфор?) фєрїчїє. дєрегъторїѳ, слѳжѳаш, офїчїал, амплѳїат (франц.), днпїєгѳт (їтал.).

Шїї алтеле маї тьлѳте. (Bezї знєлє вокаѳларє de къвїнте латїне, францозе ши італїане, адоптѳте дн лимба ромъль, їзѳлїкѳте de D. I. Eliade, Nєгълїчї ш. а.)

Тот че ам арзїкат дн ачєст артїкѳл дєспре арта сєащ тьїєстрїа de а традъче, есте пзмаї пєнтрѳ днчєпъторїї. Лїтерадїїї поштрїї вор шїї а се днвої днтре сїне ши а да жнпїмїї дн прївїнда ачєаста о дїрєпчєне дорїтѳ ши фолосїѳре.

Дєла Олт.

*) Bezї Dr. Fr. Pichler Vollstѳndiges Fremdwörterbuch, 3. Aufl. Pest 1846, арє шєсєзєчї мїї къвїнте стръїне прїмїте de цєрманї! —